

Afløsningen af Hans Egedes Statue.

medens Begivenheden iøvrigt fejredes med Middag hos Provsten og Dans og Kaffe i Seminariets Gymnastiksal. Det var en Fornøjelse at se Danske og Grønlændere i skøn Forening og af Hjertens Lyst nyde Dansens Glæder. Marinerne lavede naturligvis svært op i Festsalen.

Den 1. August gik vi saa atter om Bord i »Rink II« for at paabegynde Turen til Julianehaab. Som Besætning havde vi nu kun to Grønlændere, nemlig Johan Holm og Christian. Førstnævnte havde ogsaa været med ved Kornok; sidstnævnte var nyantaget. De havde kun et Par Gange tidligere gjort Turen til Julianehaab, men viste sig fuldt fortrolige med den vanskelige indenskærs Sejlads og i Besiddelse af en forbavsende Stedsans. Ustandseligt maatte vi beundre den Sikkerhed, med hvilken de færdedes i det indviklede Farvand og undgik

Grunde og Undervandsskær for ikke at tale om Isfælde og Strømsætninger. Vejret var iøvrigt udmærket og Søen rolig, saaledes at vi kom let udenom Skinderhvalen. Ved Narssak stoppede vi et Øjeblik og købte Sællever, der gik godt ned til Middagen. Kl. 11 Aften naaedes Fiskenaeset, hvor vi forblev for Natten, for næste Morgen Kl. 5 at gaa videre til Frederikshaab. Vejret var stadig godt, saa Turen forbi Isblinken forløb med største Letthed. Fra Frederikshaab gik Rejsen tidlig næste Morgen til Ivigtut. Isen ved Narssalik generede ikke synderligt, og Kl. 9 Aften var vi i Havn og blev venligt modtagne af Kryolithrudets Bestyrer og Personale. Efter et kort Besøg i Brudet gik vi Dagen derpaa med Højvande gennem Kipsarko til den nedlagte Kobbermine, hvor en Mand fra Ivigtut og Breve afleveredes. Derefter fortsattes gennem Tarssukatak til Bangs Havn, hvor vi Kl. 10 Aften ankrede i Mørke for Natten. Næste Eftermiddag den 5. August naaede vi Julianehaab. Rejsen var gaaet udmærket med Ankring om Natten og Sejlads fra den aarle Morgenstund til sent paa Aftenen, naar Mørket ikke tillod os at se mere. Naar vi vaagnede om Morgen, havde vore flinke Grønlændere som oftest sejlet et Par Timer. Saa nød vi Dagen og Maaltiderne omtrent som paa et større Fartøj, om end Pladsen var lidt indskrænket, og frydede os ved den afvekslende Rute mellem de utallige Øer.

(Fortsettes).

Tropisk Fransk-Afrika.

(Vest-Afrika og Afrika omkring Ækvator).

Af

Professor M. Neveu-Lemaire.

Medlem af det geografiske Selskab i Paris.
Det kgl. danske geografiske Selskabs Guldmedaille.

(5. Fortsættelse).

Elfenbenskysten (fortsat).

Politisk og administrativ Organisation.

Hovedstaden paa Elfenbenskysten er Binger-ville, hvor Lieutenant-Gouverneuren residerer. Landet er delt i 19 Kredse, der hver bestaar af en eller flere Stationer, og som alle staar under Koloni-Ad-

ministratorens eller Kreds-Kommandantens Ledelse. Denne administrerer Landet i Forening med nogle faa Embedsmænd.

Elfenbenskysten er 315.000 Kv. Km. stort, d. v. s. halvt saa stort som Frankrig, og den har 1.600.000 Indbyggere, hvoraf et Tusinde Europæere.

Hovedstaden Binger-ville er langt fra den tæt-

test befolkede By, den har kun 751 Indbyggere. Den ligger ved Lagunen Ebrié, 2 Timers Sejlads med Dampchalup fra Grand-Bassam Havnen. De to største Byer er Grand-Bassam og Abidjan. Grand-Bassam har 7.370 Indbyggere og er Koloniens vigtigste Havneby; den er oprettet som fælles Kommune af 1. Grad og har et Handelskammer. Abidjan har 5371 Indbyggere og herfra udgaar Elfenbenskystens Jernbanelinje, der fortsætter til Bonaké og gaar gennem Baoulés frugtbare Egne. Saavel i Grand-Bassam som i Abidjan er Kreds-Kommandanten tillige Borgmester, og han assisteres af et Byraad, hvis Medlemmer vælges ved Dekret udstedt i Administrations-Raadet af Lieutenant Gouvernøren. Dette Raad bestaar af et lige Antal fremragende franske Statsborgere og fremragende franske Undersaatter.

Af andre Byer nævner vi i Rækkefølge efter deres Størrelse: Korhogo med 4.978 Indbyggere, Bonaké med 3.581 Indb., Daloa med 2.811 Indb., Bondoukou med 2.195 Indb. og Kong med 2.184 Indbyggere.

Foruden Grand-Bassam findes i Kolonien følgende Havnebyer: Grand-Lahou, Tabou, Assinie og Sassandra.

Færdselsveje.

Elfenbenskystens Jernbanelinje gaar fra Abidjan til Bonaké, og den har fra Nord til Syd en Længde af 316 km. Der arbejdes paa en Forlængelse af Banen fra Bonaké til Banfora. Gennem denne Forlængelse opnaas Forbindelse med den forlængede Jernbanelinje fra Sudan. Man tænker endvidere paa at bygge en Sidebane fra Dimbokro til Floden Baudama.

Floderne paa Elfenbenskysten er i Almindelighed kun sejlbare paa en Del af deres Løb. Floderne Comoe, Baudama, Bia og Cavally kan besejles af Dampchalupper og Kanoer. Paa Sassandra er Sejladsen vanskeligere paa Grund af den rivende Strøm, der forekommer her paa flere Steder. Bag »Kyststrimlen« findes en Række Laguner, der næsten alle er sejlbare for Dampere; disse Laguner ligger nord for Assinie og er følgende: Ebrié-, Lahou- og Fresco-Lagunerne. Lagunerne Ebrié og Lahou vil i en nær Fremtid komme i Forbindelse med hinanden gennem en Kanal, der vil faa en Længde af 16 km., en Bredde af 20 Meter og en Dybde af 2,40 M., naar Vandstanden er allerlavest. Gennem denne Kanal, der over en Strækning af 14 km. er færdig i

den halve Bredde, vil store Kanoer kunne sejle. Det franske Selskab »Les Chargeurs Réunis« har oprettet en hurtig daglig Forbindelse paa disse Laguner mellem Bingerville, Bassam og Abidjan, med Hen og Tilbagerejse paa samme Dag.

Vejene paa Elfenbenskysten har en samlet Længde af over 1200 km., og de er næsten hele Aaret farbare for Automobiler, dog for enkelte Vejes Vedkommende kun i den tørre Tid. Disse Vejes udmærkede Vedligeholdelse og Udbedring vil medføre, at man i en nær Fremtid fuldstændig vil kunne erstatte Personbefordringen pr. Bærer med Automobiler. Foruden disse Kørselsveje findes der Karavanveje, der forbinder alle Kredshovedstederne; langs disse Veje ligger flere Bedesteder, hvor de Rejsende kan søge Ly og faa Levnedsmidler. Man kan her færdes paa Cycle, i »Pousse-Pousse«, i Hængekøjer («Hamac»), ja enkelte Steder endog pr. Cycle med Sidevogn.

Indtægtskilder — Kvægavl.

Paa Elfenbenskysten er Kvægavlen ikke særlig udbredt, da Skovzonen kun daarligt egner sig hertil. Ikke desto mindre findes der i Nærheden af Lagunerne en lille Slagtekvæg-Race, men mod Nord træffer man en Mængde Hornkvæg af Middelstørrelse; disse fortæres imidlertid paa Stedet, eller sendes til Kystegnene; der er ikke tilstrækkelige Mængder til Eksport. Sudan-Oksene trives ikke særlig godt i Kolonien, men i den tørre Tid føres store Hjorder Kvæg til Skov-Zonen, hvor de byttes mod andre af Landets Produkter.

Af Svin, Faar og Geder findes der en Mængde i alle Fetischdyrkernes Lande, og i den nordlige Del af Kolonien findes en Masse Fjerkræ, hvoraf store Mængder eksporteres til Kystegnene.

Planteavl.

Af de Planter, der dyrkes i Skovzonen, maa særlig fremhæves Risen, der dyrkes i den vestlige Del af Kolonien, Banantræerne, der dyrkes i den østlige Del, og Maniok, der dyrkes overalt i Kolonien. I Savannerne dyrkes Yamsrødder, og overalt i Kolonien træffer man Marker med en Art Kartofler, med Jordnødder og med forskellige Grøntsager. Men disse sidste Produkter er dog knapt nok tilstrækkelige til at dække de Indfødtes Behov.

Myndighederne beskæftiger sig ogsaa med at faa Dyrkningen af Kaffe træet og navnlig Kakaotræet udvidet; dette sidste Træ er en af den engelske

Nabokoloni »Gold Coast«s Rigdomskilder. Kakao-træet (*Theobroma cacao*) er et middelhøjt Træ — Højden varierer fra 4 til 10 Meter — med store, sejge Blade og talrige smaa Blomster, hvoraf kun nogle bliver til Frugter; disse kaldes »cabosses« og indeholder en Mængde Frø. Dette Træ stammer fra tropisk Amerika, men det dyrkes nu ogsaa i Asien og i Afrika, overalt hvor Betingelserne for dets Trivsel er tilstede. Dette er Tilfældet med Elfenbenskysten, hvor Dyrkningen af Kakao-træet er blevet betydelig udvidet i de sidste Aar. Kakao-Eksporten er fra 55 kg i 1900 steget til 7.589 kg i 1910 og til 1.236.022 kg i 1920. Naar Plantagerne er i fuld Drift, haaber man fra Elfenbenskysten at kunne udføre ca. 30.000.000 kg. om Aaret, hvilket er noget over Frankrigs aarlige Forbrug.

Dog er det Oliepalmen, der vokser i Skovene, og som ogsaa nu dyrkes i Plantagerne, der, hvad Planteavlens angaar, udgør Elfenbenskystens største Rigdomskilde. Oliepalmetræet (*Elxis Guineensis*) er 10—15 Meter højt, ja, inde i Skovene kan det endog undertiden blive indtil 20 Meter højt, dets Krone er meget rig paa Blade, der er 6—7 Meter lange og meget dybt takkede, ligesom Bladene paa Dadelpalmen, Frugterne er af Udseende og Størrelse som en lille Blomme, de er gule eller mørkerøde, fedtede og glinsende, og danner Klaser, der er 30—40 cm lang og 20 cm bred, og de vejer 20—30 kg eller mere. Dette Palmetræ vokser kun i Fransk Vest-Afrika, hvor det enkelte Steder findes i store Mængder. Frugterne bestaar af en olieagtig Kødmasse og en meget haard Sten. Efter at have fjernet Stenen eller Mandlen faar man ved Udpresning af Kødet den Palmeolie, der eksporteres til Europa, hvor den anvendes til Fabrikation af Sæbe og Lys. Tidligere kastede man Frugtens Sten eller Mandel bort som værdiløs, men nu har man opdaget, at den indeholder en endnu finere Olie end selve Frugten. Denne Olie udvindes dog ikke paa Stedet, som den først omtalte, idet man skal have særlige Maskiner for at kunne faa den haarde Skal fjernet fra den fedtede, bløde homogene Masse. Dette Arbejde foregaar derfor i Europa, og den Olie, der udvindes heraf, anvendes ligeledes til Sæbefabrikation. Eksporten fra Elfenbenskysten beløb sig i 1919 til 11.761 Tons Olie og til 16789 Tons Palmemandler, men ved Anvendelse af en mere moderne Fremgangsmaade, vilde man kunne fremskaffe det tidobbelte. Landbrugsvæsenet har allerede paabegyndt en Udsortering af Oliepalmene, saaledes at Kolonisterne i en

nær Fremtid udelukkende vil kunne plante gode Sorter, der giver rigt Udbytte.

Skovprodukterne vil kunne blive en stor Indtægtskilde for Elfenbenskysten, og der er Plads for store Virksomheder til Udnyttelse af disse Produkter; thi selv om Skovdriften stadig udvides, er den dog endnu kun paa sit Begyndelsesstadium. Man har hidtil hovedsagelig eksporteret Mahognitræet, men der findes talrige Arter af andre værdifulde Træer, som Tiarus, Bossé, Makoré, Niagou og Iroko, og Eksporten af disse Træsarter vil kunne blive mindst ligesaa indbringende. Dersom den mekaniske Udrustning til Fældning af Træer blev ændret, og Fremgangsmaaden ved Transporten af de fældede Træer blev forbedret, dersom der blev oprettet nye mekaniske Savværker, og dersom Indskibningen blev moderniseret og udvidet, vilde der om nogle Aar kunne eksporteres 120.000 Tons Træ af alle forskellige Sorter.

Jeg vil endnu blot tilføje, at af Skovtræerne udnyttes endvidere Kautschouktræet, og at man af Mangrovetræerne udvinder et Garvestof.

Mineralier.

Paa Elfenbenskysten er der kun et eneste Selskab, der udvinder Guld af de guldholdige Lejer, der findes i Distriktet N'Zi Comoé.

Handel.

Eksporten stillede sig i 1920 for nedennævnte Produkters Vedkommende som følger:

	Kubtkm. Tons	Værdi Francs:
Mahogni.....	50.193	20.370.876,00
Palmeolie	8.655	18.023.377,00
Palmemandler.....	10.966	11.238.940,00
Kakao.....	1.036	2.656.388,00
Bomuld	250	1.496.715,00
Oksehuder.....	84	512.508,00
Ricinusfrø	272	269.975,00
Kautschouk	41	205.000,00
Tørret eller røget Fisk	47	100.250,00

Importen omfattede hovedsagelig følgende Varer: Bomuldstoffer, Metalarbejder, Maskiner, Sæbe, Parfumerier, Tobak i Blade, Hvedemel, Salt, Vin, Alkohol.

Handelen paa Elfenbenskysten udgjorde i 1920 en samlet Værdi af Frcs. 115.036.415,00, hvilket er

Frcs. 63.021.024,00 højere end det foregaaende Aar, og den fordeles paa følgende Maade:

Import:.....	Frcs. 55.180.170,00
Eksport:.....	— 59.856.245,00
	<u>Frcs. 115.036.415,00</u>

Disse Tal viser, saavel for Importens som for Eksportens Vedkommende en betydelig Fremgang i Sammenligning med tidligere Aar, men de udviser kun en ringe Del af, hvad Elfenbenskysten vilde kunne købe og sælge til Moderlandet, naar først Planerne over Havneforholdenes Ordning, Jernbanens Gennemførelse til Sudan og Øvre-Volta, en mere moderne Udnyttelse af Skovprodukterne og Anlæg af planmæssig, rationelt drevne Plantager er bleven realiseret. At dømme efter de store Fremskridt i de sidste Aar, er der imidlertid al mulig Udsigt til, at Haabet om disse Planers Realisation ikke vil blive skuffet.

Industri. — Den europæiske Industri.

Der findes flere Fabriker til Udvinning af Palmeolie og nye Selskaber til Udvinning af Olie ad mekanisk Vej er under Dannelselse. I Bonaké findes nu en Dampfabrik til Rensning og Presning af Bomuld, og denne Fabrik kan behandle 1000 Tons raa Bomuld. I Dimbokro er der en lignende Fabrik under Opførelse, og der er planlagt 2 andre Fabriker af samme Type til snarlig Opførelse i Dabakala- og Koroko-Distriktet, hvor den nye Jernbanelinje vil komme til at ligge. I de Egne, der ligger langt fra Jernbane, eller hvor Produktionen er mindre, benyttes Haandkraft, hvorved Baller paa 30 kg kan forarbejdes, og de Indfødte kan med Lethed transportere disse Baller, bærende dem paa deres Hoveder; de er tilstrækkelig sammenpresset til at kunne sælges til gode Priser. I Grand-Bassam findes der desuden et Teglværk, som allerede længe har været i Drift; ydermere findes der betydelige Savværker, der tilskærer det Bygningstræ, der anvendes i selve Kolonien eller eksporteres til de andre Kolonier i Vest-Afrika, ja, endog til Frankrig.

De Indfødtes Industri.

De forskellige Industrigræne, som Udpresning af Olie, Jern- og Guldarbejder, Pottemageri, Spinneri og Bomuldsvævning, Farvning og Skomagerarbejde udøves af indfødte Eksporter. Forskellige Produkter, som Kautschouk og visse Fedtstoffer udvindes af Planter, der vokser vildt. Endelig findes

der enkelte Steder, hvor man i stor Maalestok tørrer de Fisk, der fiskes i Lagunerne.

Turist- og Jagtlivet.

Turisten finder ikke paa Elfenbenskysten de almindelige moderne Rejsebekvemmeligheder, men han kan dog, selv om han fjerner sig fra Jernbanelinjen, flere Steder komme hurtigt frem pr. Automobil eller Motorcycle ad de talrige Veje, her findes, og navnlig i de 5 Maaneder fra November til April, der er det gunstigste Tidspunkt for en Rejse i denne Koloni. Turisten vil med Lethed kunne faa Hotelophold i de store Byer, som f. Eks. i Abidjan, og andre Steder vil han kunne indlogere sig hos de Indfødte eller i Karavanseraierne. Hos de indfødte Høvdinger, hvor Europæerne altid er velkomne, vil han blive modtaget med stor Gæstfrihed. Jægeren finder meget Storsvildt paa Elfenbenskysten, navnlig Elefanter, det eneste Dyr, man skal betale en Afgift for at skyde. Ellers er Jagten fri hele Aaret.

Franskmændenes Indtrængen i Elfenbenskysten, dennes Underkastelse og Organisation, er et af de mest straalende Afsnit i fransk Koloniseringshistorie i Afrika. Nu, da de sidste Spor af den fysiske, moralske og sociale Elendighed, der herskede blandt Storskovens Befolkning, er forsvundet, og en varig Fred i Kolonien er sikret, vil Forbedringen af de mekaniske Redskaber, og Udnyttelsen af de uudtømmelige Naturrigdomme, gøre Elfenbenskysten til en af de mest blomstrende Kolonier i Fransk-Vest-Afrika.

Dahomey.

Dahomey er mod Nord begrænset af en lille Del af Niger-Territoriet, hvorfra det er adskilt ved selve Floden Niger, og af Øvre-Volta, mod Vest af den franske Del af Togo, der adskiller det fra den engelske Koloni »Gold-Coast«, mod Syd af Atlanterhavet og mod Øst af den engelske Koloni Nigeria.

Fysisk Geografi.

Dahomey har i sin Helhed Form af en forlænget Rektangel, der indsnævres i Retning fra Øst til Vest. De højeste Punkter er Atacora Bjærgene, der naar en Højde af 800 Meter. Terrainet hæver sig mere og mere fra Kysten ind til Omegnen af Bouay, hvor de højeste Punkter dog knapt naar 400 Meter. Herfra skraaner Terrainet jævnt ned mod Nord-Øst, og alle de Floder, der har deres Udspring paa denne Bjærgskraaning, løber ud i Niger.

Den Del af Kolonien, der ligger syd for den 10. Breddegrad, kaldes Nedre-Dahomey, og den Del, der ligger paa den modsatte Skraaning, kaldes Øvre-Dahomey. Gennem Dahomey løber 3 Floder i Retning Nord-Syd, nemlig Mono, Couffo og Ouémé. Af disse Floder er Ouémé den største, den deler sig i 2 Flodarme, hvoraf den ene, der er kendt under Navnet Sô-Floden, nord-vest for Porto-Novo breder sig ud i Søen Nokoué, hvorfra den fortsættes gennem en sejlbar Kanal indtil den engelske Nabhavn, Lagos. Gennem Øvre-Dahomey løber Mekrou og Alibory, der løber ud i Niger; den vestlige Skraaning gennemløbes af Pinjari, en Biflod til Volta. Alle disse Floder har Karakter af Bjærgstrømme.

Klima.

Klimaet i Nedre-Dahomey er ensartet varmt og fugtigt uden store Temperaturforandringer, og Temperaturen svinger mellem 23 og 29 Grader. Man kan ikke desto mindre dele Aaret i 4 Aarstider: den lange Regntid fra midt i April til midt i Juli, den korte tørre Tid fra midt i Juli til midt i September, den lille Regntid fra midt i September til midt i December og den lange tørre Tid fra midt i December til midt i April. Den lange Regntid adviseres gennem Tornados, der ofte foraarsager store Ødelæggelser. I Øvre-Dahomey er der kun 2 Aarstider, nemlig den tørre Tid fra December til Juni og Regntiden fra Juni til December.

Luften i Nedre-Dahomey er altid mættet af Fugtighed, hvorimod Fugtighedsgraden er meget forskellig i Øvre-Dahomey, hvilket foraarsager store Temperaturforandringer. Thermometret svinger mellem 16 og 33 Grader, men det er næsten altid køligt om Natten.

Befolkningen, dens Religion, Sæder og Skikke.

I Dahomey findes der over 30 forskellige Folkegrupper, der enten er fuldstændig adskilte eller indbyrdes beslægtede. Mod Syd bestaar Befolkningen hovedsagelig af de egentlige »Dahoméens«, ogsaa kaldet Djedjes eller Fous; de nedstammer fra Adjas-Gruppen, der bebor Abomey, Allada og Porto-Novo. Før den franske Besættelse dannede de 3 adskilte Kongeriger, hvoraf det mest kendte er Kongeriget Abomey, der er berømt for den Kamp, Fransk-mændene maatte føre mod Kongen Behanzin. Abomey's Befolkning, »Dahoméens«, var fremfor alt Krigere, medens Befolkningen i Allada og Porto-Novo hovedsagelig var Agerbrugere og Købmænd.

Yderligere træffer man i Nedre-Dahomey Minas-Gruppen, der bebor Distriktet omkring Grand-Popo, men stammer fra Guldkysten; det er arbejdsomme Folk, blandt hvilke Størstedelen af Piroqueførerne og Færgemændene ved Revlen rekrutteres.

Mod Øst findes Nagos-Gruppen, der driver Agerbrug og Handel. Midt i Kolonien træffer man Mahis-Gruppen, der hovedsagelig giver sig af med Jagt og Agerbrug. Endelig findes mod Nord i Kolonien, i Øvre-Dahomey, en stor Gruppe kaldet »Baribas«; det er uforfærdede Krigere, som det har været meget vanskeligt og taget megen Tid at bringe til Underkastelse, men som nu ærligt beskæftiger sig med Landbrug. For hver Landsby med Baribas Folk, er der en Landsby med Peuhler. Disse sidste, der i al Almindelighed er intelligente Folk, er middelmaadige Agerdyrkere men dygtige og interesserede Kvægavlere.

Endnu maa nævnes Dendis-Gruppen ved Bredden af Niger og endelig findes mod Vest i Distriktet Djougou en Folkegruppe, kaldet »Catacolis«. Peuhlerne og Dendis-Gruppen er Muselmænd, medens alle de andre Grupper er Fetishdyrkere, skønt der blandt Købmændene paa Kysten er en udpræget Tendens til Islamismen. Familielivet er polygamisk og patriarkalsk.

Politisk og administrativ Organisation.

Hovedstaden i Kolonien Dahomey er Porto-Novo. Kolonien administreres af en Lieutenant-Gouverneur; den er inddelt i 13 Kredse, der hver ledes af en Koloni-Administrator.

Dahomey er 107.000 Kvadrat km. stort og har 842.243 Indbyggere, hvoraf 538 er Europæere.

Hovedstaden Porto-Novo er den største By, den har 20.103 Indbyggere. Denne By, der er oprettet som blandet Kommune, har et Handelskammer, der gælder for hele Kolonien.

Havnebyerne er Cotonou med 3.700 Indb., Grand-Popo og Ouidah. Cotonou er ligeledes oprettet som blandet Kommune, og denne Bys Administrator er samtidig adm. Borgmester og Lieutenant-Gouverneurens Delegerede. Grand-Popo har 1.200 Indb., og Ouidah har 11.500 Indb. Af andre større Byer maa nævnes Abomey med 9.166 Indb. og Djougou med 6.730 Indb.

Færdselsveje.

Jernbanerne i Dahomey omfatter Linjen fra Cotonou til Savé, der er 261 km. lang og passerer

Abomey og Dissazoumé, samt Øst-Dahomey's Jernbanelinje, der drives af et privat Selskab. Denne Linje gaar fra Porto-Novo til Pobé og har en Længde af 76 km; en Sidebane paa 6 km forbinder den med Byen Sakété.

De planlagte Jernbaner skal gaa fra Grand-Popo til Lakossa, fra Lakossa til Cotonou og fra Cotonou til Porto-Novo. Endelig er der Tale om gennem en Sidebane at fortsætte Linjen Cotonou-Savé til Nittingou, denne Sidebane skulde da udgaa fra Dassazoumé.

Ligesom paa Elfenbenskysten findes der her i Dahomey langs Kysten store Laguner; den største er Cotonou-Lagunen, der paa det bredeste Sted danner Nokoué Søen; denne staar gennem en naturlig Kanal i Forbindelse med Porto-Novo Lagunen. Selskabet »Les Chargeurs Réunis« har oprettet regelmæssig Fart paa disse Laguner; den ene Linje gaar fra Cotonou til Porto-Novo, den anden fra Porto-Novo til Lagos i den engelske Koloni Nigeria.

Hovedvejen i Dahomey ligger i den østlige Del af Kolonien og gaar i Fortsættelse af Jernbanelinjen fra Kysten til Savé. Den strækker sig over 483 km og ender i Malanville ved Niger. Denne Vej har Stenunderlag og kan hele Aaret befærdes af Automobile; Myndighederne har her oprettet en Automobil-Rute for Rejsende og for Varetransport.

Indtægtskilder — Kvægavl.

I Øvre-Dahomey findes ret store Mængder Kvæg, hvorimod dette, paa Grund af Tsetsefluen, ikke kan trives i Nedre-Dahomey, hvor Dyrene dræbes ved disse Insekters Stik. Der findes dog i Lavlandet omkring Ouémé en lille, meget haardfør Okserace, der, kendt under Navnet Ouémé-Okser, forsyner Markedet i Porto-Novo.

Hesten, der er meget modtagelig for Tsetsefluens Stik, kan ikke trives i Nedre-Dahomey. Man træffer den først saa højt oppe i Landet som ved Bassila og Parakou.

Derimod findes der en Mængde Faar, Geder og Svin i hele Kolonien. Af Fjerkræ findes der ligeledes store Mængder, og der drives en livlig Fjerkræ-Handel mellem Befolkningen i den sydlige Del af Kolonien.

Fiskeri.

I Lagunerne og i Vandløbene i Nedre-Dahomey findes der store Mængder Fisk, og Fiskeriet er en betydelig Indtægtskilde for Landet. Der drives en

livlig Handel med Fisk og Rejer i tørret eller røget Tilstand, ikke alene mellem de forskellige Distrikter i Nedre-Dahomey, men ogsaa med Nigeria og Togo.

Planteavl.

Blandt Næringsplanterne er Majs den mest udbredte; Høsten heraf er tilstrækkelig til at dække de Indfødtes Behov, ja der kan endog eksporteres en Del deraf til Nabokolonierne. I Dahomey dyrkes endvidere Hirse, Yamsrod, Maniok, Ris og Bønner samt forskellige Grøntsager og Krydderier.

Blandt Kulturplanterne er Oliepalmen Landets vigtigste Indtægtskilde, og de med denne Palme vildt bevoksede Arealer udgør ca. 5.500 Kv. km. I Modsætning til Guineas eller Elfenbenskystens Palmeskove, er Dahomey's Palmeskove saa at sige fri for Snylteplanter af enhver Art, og de ser ud, som var det de bedst vedligeholdte Plantager. Af Oliepalmen i Dahomey udvindes en paa det europæiske Marked meget efterspurgt flydende Olie, og ogsaa Stenen i Frugten er meget søgt, fordi den kan knækkes meget omhyggelig uden at knuses, saaledes at Mandlen forbliver hel og fuldkommen ren. Fremgangsmaaden ved Udvinding af Olien er, omend den er meget omhyggelig, dog kun paa et Begyndelsesstadium; Produktionen vilde kunne fordobles dersom der blev indført Knusemaskiner til Stenene og bygget Fabriker til Udvinding af Olien. Denne Industrialisering paa Stedet af Oliepalmens Produkter vilde frigøre en betydelig Haandkraft, der i Stedet kunde benyttes til Forbedring af de naturlige Palmeskove og til Anlæg af Plantager, samt til Udvikling af andre Kulturer, som f. Eks. Kakao- og Kaffe træet. Administrationen har endvidere i Pobé oprettet et »Institut du palmier à l'huile« i den Hensigt dér at anlægge en Mønsterplantage og Planterkoler, hvor man videnskabeligt kan studere alle Spørgsmaal vedrørende Dyrkning af Oliepalmen.

Kokospalmen (*Cocos nucifera*), der med Held dyrkes i Distrikterne ved Havet og Lagunerne, finder mere og mere Udbredelse i Dahomey. Det er et Palmetræ, der kan blive 20—25 Meter højt, og det vokser overalt i Troperne; dets Frugt: Kokosnødden, bestaar af en ydre glat Skal, der bliver rynket, naar Nødden er moden, derpaa et brunt, tykt Lag, der er sammensat af lange Trævler og endelig endnu en haard Skal, der indeholder Kernen og en mælkeagtig flydende Masse, der stivner, efterhaanden som Frugten modnes. Denne Frugt kan blive saa stor

som et Menneskehoved; af dens trævlede Lag kan fabrikeres Tovværk eller Maatter, og den kødfulde Del, der hurtigt bliver brun og harsk, er i Handlen kendt under Navnet Kopra. Kernen indeholder saa megen Olie som ca. Halvdelen af dens Vægt, og denne Olie benyttes til Fabrikation af Sæbe, Lys og vegetabiliske Fedstoffer. I en nær Fremtid vil dette Produkt blive en betydelig Indtægtskilde for Dahomey.

Overalt i Kolonien findes Bomuld, som dyrkes af de Indfødte for at kunne dække de lokale Væveriers Forbrug. Bomuldsavlens vilde ogsaa kunne udvides betydeligt i de nordlige Distrikter og i Kredsen Abomey, Savalou og Djougou. Kaffe træet har alle Betingelser for udmærket at kunne trives i Dahomey. Der er allerede anlagt talrige Plantager med dette Træ, og der anlægges stadig flere. Foruden det lokale Forbrug, kan Kolonien eksportere 50 Tons om Aaret. Blandt de Træer og Planter, der udmærket kan trives, og som vil kunne finde større Udbredelse i Dahomey, maa nævnes Kakaotræet, Tobaks- og Ricinus-Planten. Endelig findes der i hele Mellem- og Øvre-Dahomey store Strækninger, bevokset med »Karilés«, der allerede nu vil kunne udnyttes.

Som Bi-Indtægtskilde har Dahomey desuden Skove, bevokset med de Træarter, der benyttes til Billedskærerarbejde og Møbelsnedkeri, men disse finder hovedsagelig Anvendelse i selve Kolonien. De vigtigste Sorter er »Rocco«, der er meget haardt og tæt, samt »Ronier«- og »Fromager«-Træet. Bambus er ligeledes meget udbredt i Kolonien.

Handel.

Eksporten omfatter følgende Produkter og stillede sig i 1920 som følger:

	Tons:	Værdi Francs:
Palmemandler.....	29.342	41.482.405,00
» olie.....	11.415	14.567.189,00
Bomuld og Uld.....	122	1.271.291,00
Tørret Fisk.....	783	719.325,00
Røgede Rejer.....	269	248.446,00
Kopra.....	101	221.728,00
Ricinus Frø.....	161	89.664,00

Importen omfatter hovedsagelig følgende Varer: Bomuldsstoffer, Traad, Maskiner, Glas og Krystaller, Tændstikker, Petroleum, Tobak i Blade, Hvedemel, Sukker, Salt, Ris, Alkohol, Genever.

Omsætningen i Dahomey beløb sig i 1920 til Frchs. 157.306.441,00, der fordelte sig paa følgende Maade:

Import.....	Frchs. 93.655.790,00
Eksport.....	Frchs. 63.650.651,00
	<u>Frchs. 157.306.441,00</u>

Industri. — Den europæiske Industri.

Der findes endnu ingen Storindustri i Dahomey. Nævnes maa dog nogle Fabrikker i Cotonou, Bohicon og Savalou, der renser og behandler Bomulden fra den lokale Høst. I Cotonou er oprettet et Selskab, der leverer Is og Elektricitet og har Værksteder til Forarbejdning af Jern og Træ. I Lagunezonen i Nedre-Dahomey har Varetransporten naaet en betydelig Udvikling og gennemføres ved Hjælp af talrige Smaaskibe.

De Indfødtes Industri.

Blandt de Indfødtes Erhverv maa nævnes Vævning i Abomey, Kurvemageri og Fabrikation af Kobber- og Trægenstande i Djougou, hvorved en Mængde Indfødte i Nedre- og Mellem-Dahomey finder Beskæftigelse. Dog er Pottemageriet de Indfødtes betydeligste Erhverv, navnlig i Allada og Abomey. Nogle Lerbeholdere, der kan indeholde indtil 80 Liter, anvendes overalt til Tilberedning af Palmeolien, som man lader koge i disse Beholdere for at faa Vand og eventuelle Urenheder udskilt.

Turist- og Jagtlivet.

Betingelserne for en Rejse i Dahomey er omtrent de samme som for Elfenbenskysten. Den Rejsende vil i Cotonou og Porto-Novo finde taalelige Hoteller langs Jernbanelinjen og Beboelseshuse paa den Vej, der gaar i Fortsættelse heraf; andre Steder findes Karavanseraier eller Hytter, som Landsbyhøvdingerne har stillet til Disposition. Langs Kysten rejser man i Dampchalupper paa Lagunerne.

Det gunstigste Tidspunkt for en Rejse i Dahomey er den lange, tørre Tid, fra December til April. Landet er rigt paa Vildt, og man finder her de fleste af de Dyr, vi tidligere har omtalt.

Dahomey er gennem sin Historie, sine Legender og sin gamle Organisation et særlig interessant Land. Takket være Anlæg af de gode Færdselsveje, Fremgang i Undervisningen, Kampen mod Sygdomme og Alkoholisme og Forbedring af Arbejdsredskaberne, er denne Koloni en af dem, der, hvad

Civilisationen angaar, er naaet længst. Den er saa meget mere i Opblomstring, som den for Størstedelen er beboet af intelligente og videbegærlige Folk, der er i Besiddelse af et udpræget Lærenemme.

Fransk Sudan.

Fransk Sudan begrænses mod Nord af det algeriske Sudan og Mauretania, mod Vest af Kolonien Senegal og fransk Guinea, mod Syd af Elfenbenskysten, Øvre Volta og en Del af Niger-Territoriet, der ligeledes danner Grænsen mod Øst.

Fysisk Geografi.

Kolonien Fransk Sudan er enkelte Steder Slette-land, andre Steder meget bakket og er for en stor Del dannet af umaadelige Lateritsletter, der mod Nord fortsættes i store Sandsletter, der danner Overgangen til Sahara. Den bjærgrige Del af Kolonien dannes mod Syd-Vest af Bjærgmassivet Fouta-Djallons Forgreninger, hvis Højde dog ikke overstiger 6—700 Meter. Her har Floderne Bafing og Bakoy samt Senegals Biflod Falémé deres Udspring, de to førstnævnte Floder danner ved deres Sammenløb Floden Senegal. Ogsaa Niger har sit Udspring i Fouta Djallon, i Nærheden af Tembikounda. Denne Flod løber jo i en stor Bue og midt i denne Bue findes et Bjærgmassiv eller en Højslette (central nigérien), der antages at være dannet af en Række Sandstensklipper, der er aflejrede paa Øvre-Dahomeys Granit-Bjærgmassiv, og som efter al Sandsynlighed hidrører fra vulkanske Udbrud i Hoggar Bjærgene i Sahara. Disse langstrakte Bjærgkamme gaar alle fra Syd-Vest til Nord-Øst. Yderkanten af disse store Højsletter fremtræder oftest som stejle Klippevægge, som f. Eks. Bandiagara, D'Hombori og Ouro-Baila Klipperne.

Klima.

Klimaet varierer, alt efter som det drejer sig om den nordlige eller Sahara-Zonen, eller om den sydlige eller Sudan-Zonen. I Nærheden af Sahara, hvortil Sahel danner Grænsen, bliver Inddelingen af Aarstiderne anderledes end den efter Breddegraden egentlig burde være, idet Regnen her i Vintertiden er ret sparsom, medens Atmosfæren i Sommertiden er meget tør, og de daglige Spring i Temperaturen er meget betydelige. Selv Klimaet i Sudan-Zonen er ogsaa, om end paa en mindre fremtrædende Maade, paavirket af Saharas Nærhed; naar den sidste Regn er faldet her i Vin-

tertiden, begynder Nord-Øst Vinden, »Harmattan« at blæse, den tørre Ørkenvind, der gør Nætterne varmere og fremkalder pludselige og voldsomme Temperaturforandringer.

Befolkningen, dens Religion, Sæder og Skikke.

Befolkningen i Fransk Sudan er opstaaet ved Blanding af talrige Racer; man inddeler dem i Almindelighed i Urfolket og de indvandrede Folkeslag.

Til Urfolket hører Bambaras og Malinkés, og disse to Folkestammer har mange Lighedspunkter. Det er store, kraftige Folk, de har en aflang Hovedform, regelmæssige og haarde Træk, flad og tilbagegaaende Pande og Næse og stærke Kæber. De tatoverer sig ikke, Kvinderne farver deres Læber blaa, og deres Frisurer er meget indviklet. De deler Haaret i 5 Dele, ifletter det Amuletter og fedter det ind i Smør fra Karité-Træet. At frisere en dør hjemmehørende Kvinde er ingen Sinekure, og de indfødte Frisørinder tilbringer mange Timer hermed, medens Klienten, der ligger udstrakt paa Jorden, bevarer en beundringsværdig Ro; men er Frisuren endelig færdig, holder den længe, i 5—6 Uger. Kun de fornemme Kvinder lader sig oftere frisere. Bambaras- og Malinkés-Gruppernes Sprog er meget nær beslægtet. Senonkés- eller Sarrakholés-Folkene adskiller sig fra de foregaaende ved deres udstaaende Øjne og fremtrædende Kindben. De andre Grupper i Urfolket har for en stor Del mistet deres oprindelige Betydning, som f. Eks. Habés-, N'Dogoun- og Toumbos-Grupperne og flere, der bebor Bjærgene i Midten af Kolonien, hvor Niger løber i sin store Bue. Endvidere er der Sorkos-, Boros-, Samonos-Grupperne og flere andre, der lever ved Flodbredderne og paa Øerne i Floden.

De indvandrede Stammer repræsenteres af Maurerne, som vi tidligere har omtalt, af Touaregerne, der ligner Maurerne meget og som bebod Sahara, mellem Algier og Timbaktu-Distriktet, samt af Foulbés, kaldet Peuhler eller Foulhas, som vi ogsaa tidligere har beskrevet, og endelig af Sourhais, med stærke, fladtrykte Næser, tykke Læber, kort, kruset Haar og sort krøllet Skæg. Denne sidste Gruppes Arkitektur, og navnlig visse Skikke, som f. Eks. Balsameringen, lader formode, at de stammer fra Egnene omkring Nilen, og at de har haft Forbindelse med Ægypterne. Alle disse Folkeslag lever pêle-mêle og har mange Lighedspunkter i Sæder og Skikke, dog med Undtagelse af Maurerne og Touaregerne, der altid har levet isoleret.

Den vigtigste af de Indfødtes Institutioner er Familien, der omfatter alle Slægtninge, Brødre, Søstre, Sønner, Døtre, Sønnesønner, Fætre og Tjenestefolk, der samler sig om Familefaderen, den ældste af alle Ascendenterne. Denne Familie, der er oprettet efter romersk Mønster, danner såvel en social, som en økonomisk og juridisk Enhed. Alle disse Familier inddeles i Kaster, der er Ekspertter paa visse Omraader eller i visse Haandværk. Polygami er meget udbredt, og Kvinden staar meget lavt. Dog er Maurerne og Touaregerne Monogamer, og hos disse Folkegrupper er Kvinden Mandens Lige.

Politisk og administrativ Organisation.

Hovedstaden i Fransk Sudan er Bamako-Koulouba, hvor Lieutenant-Gouvernøren residerer. Kolonien er inddelt i 21 Kredse og i Spidsen for hver Kreds staar en Koloni-Administrator.

Fransk Sudan er 2.000.000 Kv. Km. stort, iberegnet Sahara Distrikterne, hvoraf Befolkningen paa de 600.000 Kv. Km. er fastboende og staar under en regelmæssig Administration. Indbyggerantallet beløber sig til 2.474.589.

De vigtigste Byer i Kolonien er, efter deres Størrelse, Bamako, Kayes og Timbuktu.

Bamako, der er Koloniens Hovedstad, har 14.395 Indb. og ligger ved Niger. Det er en vigtig By paa Jernbanelinjen Kayes-Koulikoro, og den staar i Forbindelse med Kouroussa i Guinea gennem en Dampskibslinje, der en Del af Aaret besejler Niger. Byen har et Handelskammer.

Kayes, der er Hovedstad i Kredsen af samme Navn, har 11.322 Indb.; den ligger ved Senegal og har Jernbaneforbindelse med Bamako. Saasnart Linjen Thies-Kayes er færdig, vil den ogsaa staa i Forbindelse med Dakar, hvilket vil ske i en nær Fremtid. Byen har et Handelskammer.

Timbuktu, der har 7.219 Indb., er Hovedstad i et Distrikt, der omfatter 5 Kredse. Byen ligger 12 km. fra Nigers Bred, naar der er Lavvande, og dens Havn er Kabara. Timbuktu, der har mistet sin tidligere Betydning, omfatter et Hovedstrøg, der bestaar af Jordhytter, bygget paa 2 Sandklitter, og en ydre Bydel, der omsluttes den første og er dækket med Maatter. Der findes 2 Forter, hvoraf det ene ligger yderst mod Nord-Øst og det andet yderst mod Syd-Vest. Byen har 3 Moskeer og en katolsk Kirke, der er byggede af soltørrede Mursten. De

eneste Stenhuse i Byen er Distrikts- og Kreds-Kommandantens Bygninger.

Blandt de vigtigste Byer maa endnu nævnes Sikasso, der har 7.137 Indb. og Ségon, der har 6.487 Indb. og er Hovedstad i Kredsen af samme Navn.

Færdselsveje.

Jernbane fra Kayes til Niger er 496 km. lang og forbinder Kayes ved Senegal med Bamako og med Koulikoro ved Niger. En Sidebane, der er 12 km. lang, forbinder Kayes med Médina.

Sudan har ligeledes direkte Forbindelse med Havet og med Europa. Naar det er Højvande, fra Juli—Oktober, rejser man med Jernbane fra Bamako til Kayes og ad Floden Senegal fra Kayes til St. Louis.

Naar det er Lavvande, kan man rejse med Jernbane fra Bamako til Kayes, med Automobil fra Kayes til Bala og igen med Jernbane fra Bala til Thies og til Dakar, eller man rejser fra Bamako til Kouroussa ad Niger og fra Kouroussa til Conakry med Jernbane.

Til de Distrikter, der er beliggende i den østlige Del af Landet indenfor Nigers Bue, er der aabnet en Forbindelse langs Kysten ad Vejen fra Sikasso til Bonaké, hvorefter man tager med Elfenbenskystens Jernbanelinje fra Bonaké til Abidjan.

I en nær Fremtid paatænker man at forlænge Jernbanelinjen Kayes-Bamako til Barouélé og endnu videre derfra til Baufora.

Der er Dampskibsforbindelse paa Niger, mellem Koulikoro, Endestationen paa Jernbanelinjen Kayes-Niger, og Kabara, Timbuktus Havn. Denne Sejlads kan ved Højvande forlænges indtil Ausongo, 508 km. Syd for Kabara. Dampskibsfarten varierer iøvrigt alt efter Skibenes Dybtgaaende og efter Vandstanden. Udenfor Dampskibssæsonen besørges Transporten af Lægttere, der navigerer med Sejl, med Stage eller trækkes fra Land. I Højvandssæsonen bruger Damperne 96 Timer om at sejle fra Koulikoro til Ausongo. Den modsatte Vej, der foregaar ved Sejlads opad Floden, varer $\frac{1}{3}$ længere.

I Fransk Sudan er der ingen egentlige Veje, men kun banede Veje, der i den tørre Tid paa en Strækning af ca. 5000 km. kan befærdes af lette Automobiler. Paa de Aarstider, hvor Vejene er ufarbare for Automobiler, rejser Europæerne til Hest eller i Hamac, og Bagagen transporteres paa Hovedet af de Indfødte. Prisen pr. Bærer er 0,75 til

1,50 Frs., og Bærerne kan daglig med en Last af 25 til 30 kg. tilbagelægge en Strækning af gennemsnitlig 25 km. Disse Veje etablerer Forbindelse mellem de forskellige Steder i Kolonien, samt med Nabolonierne Guinea, Elfenbenskysten, Øvre-Volta og den engelske Koloni Guldskysten. I Omegnen af Bamako findes der en Automobilrute, der gaar til Koulouba og Kati. Der er ligeledes Automobilforbindelse mellem Bala og Ambidedi for at forbinde de 2 afbrudte Banelinjer paa Strækningen Thies-Kayes.

Indtægtskilder — Kvægavl.

Sudan er meget rig paa Kvæg. Der findes 3 forskellige Hesteracer: Ségou-Hesten, der er middelstor, kraftig og udholdende; Maurer-Hesten, der er lille, men ualmindelig hurtig, og Macina-Hesten, der er et stort Dyr, men med svag Muskulatur. I 1905 er der i Kolonien oprettet et Stutteri, der navnlig i Ségou-Banamba Distriktet er til stor Nytte og stiller udsøgte Hingste til Opdrætternes Disposition.

Som Lastdyr benytter man Æslet, Kamelen og Oksen. Der findes en Mængde Hornkvæg, der opdrættes som Slagtekvæg og heraf eksporteres store Mængder til Guldskysten.

Faarene i Niger-Egnene tilhører en lille uldklædt Race, som Kolonistyrelsen bestræber sig for at forbedre ved Udsortering af de bedste Dyr og ved Krydsning med algeriske Merinos-Faar. Der er i 1908 med dette Formaal for Øje oprettet en Faarefold i Miafunké, og de hidtil foretagne Forsøg er faldet udmærket ud. Næsten al den producerede Uld anvendes i Kolonien.

Man opdrætter ogsaa Geder og Svin, der trives udmærket i disse Egne, men de er, grundet paa Koranens Forskrifter, kun lidet udbredte. Af Fjerkræ, som Høns, Perlehøns og Ænder er der en umaadelig Rigdom, og man træffer disse overalt i Koloniens Landsbyer. Bier findes ligeledes i store Mængder.

Planteavl.

Jordnødden, der allerede dyrkes mange Steder i Kolonien, vil finde større Udbredelse, naar Jernbanelinjen Thies-Kayes er fuldført. Den vil kunne indplantes i »Sisal«- og Bomulds-Plantagerne.

Bomuldsplanten, der gennem mange Aar har været dyrket i Sudan, forsyner ikke alene de Indfødte med den Bomuld, de har Brug for til deres

Klæder, men der kan ogsaa eksporteres en Del Bomuld, og denne Eksport, der fremmes af Administrationen og Selskabet »Association colonnière coloniale«, vokser fra Aar til Aar. Bomuldsplanten dyrkes af de Indfødte eller i de Plantager, der drives af Europæerne. Bomuldsavlens fremtidige Udvikling afhænger af den kunstige Vanding, der er aldeles nødvendig saavel for at forbedre Kvaliteten som for at give et større Udbytte.

Guinea-Hamp eller Hibiscus, der af Bambaras Negrene kaldes »dâ«, hører til Katostfamilien og dyrkes isoleret paa store Arealer af Befolkningen, der bor langs Nigerflodens Bredder. Man anvender den særlig til Forarbejdning af Fiskegarn og til Fabrikation af Hør eller Tove til Sammenbinding af de Træstykker, hvoraf Kanoerne bestaar. I andre Distrikter dyrker de Indfødte denne Plante mellem Hirse og Majs. Fibrene er en god Erstatning for Jute.

»Sisal« dyrkes i større Maalestok i Kayes Distriktet, og Landbrugsstationen i Koulikoro leverer Frø hertil. Bladenes Fibre benyttes ligeledes i Tekstilindustrien.

Blandt Skovprodukterne maa nævnes Kautschouk, Gummi, Kapok og Karité.

Kapoktræet er en Slags »Fromager« (Eriodendron Aufractuosum), der vokser i store Mængder paa Stepperne i Distriktet, der ligger indenfor Nigers Bue og i Øvre-Volta. I Frugterne, der er sejge og har Form som Kapsler, findes en Masse Frø, der er omsluttet af skinnende, fine, silkelignende Traade. Disse Frø indeholder 20-25 % Olie; de Traade, der omslutter dem, er allfor korte og skøre til at kunne benyttes i Spindierne, men de er meget efterspurgt som vegetabilsk Vat til at stoppe i Hovedpuder, Puder, Madratser og Sæder. Man har dog for nogle Aar siden begyndt at anvende Kapoken i Spinde- og Væveindustrien.

Karité eller Smørtæret (Bassia parkii) vokser i store Mængder i Distriktet indenfor Nigers Bue og i Øvre Dahomey. Dets Bær, der ligner store Blommer, indeholder under en meget tynd Skal, en eller 2 Mandler. Det er af disse Mandler, at de Indfødte paa en meget primitiv Maade udvinder Smør. Disse Bær er meget efterspurgt af de Indfødte, der anvender dem til Tilberedning af Næringsmidler, endvidere til Belysning i Hytterne, til Fabrikation af Sæbe, samt til Tilberedning af visse Salver. Det Smør fra Karitétræet, der eksporteres til Europa, benyttes i Stearin- og Sæbeindustrien. Karité er et

af de mest værdifulde Træer i Sudan, og Eksporten af dets Frugter har en stor Fremtid for sig.

Mineralier.

Guld udvindes af Minerne i Bambouck, Mandingue og Lobi. Hvert Aar, fra December til Maj inkl. udvindes af 12-15000 indfødte Mænd, Kvinder og Børn paa meget primitiv Maade ca. 300 kg Guld. Senegambiens Mineselskab er det eneste europæiske Mineselskab; det skraber Guld i Falèmè og dennes Bifloder.

Handel.

Fransk Sudan eksporterer sine vigtigste Produkter enten ad Floden Senegal, Rute: Bamako-Kouroussa, eller gennem Guinea ad Jernbanelinjen Kouroussa-Conakry. I den tørre Tid er Ruten gennem Guinea billigere og hurtigere end ad Senegal-floden.

De vigtigste Eksportvarer er følgende:

		Værdi: Frcs.
Ris	2.046 Tons,	3.486.348,00
Jordnødder	4.134 »	3.200.880,00
Arabisk Gummi	935 »	1.394.849,00
Karité-Smør	415 »	334.405,00
Bomuld	238 »	293.929,00
Hirse	235 »	223.060,00
Tobak	188 »	376.836,00
Voks	24 »	117.653,00
Kautschuck	21 »	105.400,00
Raa Oksehuder	449 »	2.685.650,00
Faare- og Gede Huder	337 »	1.727.526,00
Hornkvæg	6.689 Stkr.	836.125,00
Faar og Geder	57,931 »	868.965,00
Guld	70 kg, 706 g	565.648,00

Importen foregaar ligeledes ad 2 Veje: ad Senegalfloden tilføres færdige Industriprodukter, Konserver, Næringsmidler, Havsalt og Stensalt, samt diverse Raaprodukter. Transporten af importerede Varer gennem Guinea er i rask Stigning, og ad denne Rute importeres navnlig Bomuldsstoffer fra England.

Omsætningen i 1920 beløb sig til Frcs. 16.810, 243,00, der fordeler sig som følger:

Import	Frcs.: 14.505.699,00
Eksport	» 2.304.334 00
	<hr/>
	Frcs.: 16.810.243,00

Industri. — Den europæiske Industri.

Den europæiske Industri er lidet udviklet. Nævnes maa dog ikke desto mindre nogle Kalkværker, dels i Toukoto, der drives af Jernbaneselskabet Kayes-Niger og dels i Bamako, disse drives af det gamle Selskab Niger-Sudan; endvideres maa nævnes Isværkerne i Kayes, Bamako og Koulikoro, samt Elektricitetsværkerne i Kayes og Bamako, der forsyner disse 2 Byer med Elektricitet til Belysning.

Endelig maa omtales Udvinding af Guld i Falèmè, der af Senegambiens Mineselskab foretages ved Hjælp af en Gravedamper; Fabrikerne til Rensning af Bomuld, oprettet af »Association cotonnière« i Kayes, Segou og i M'Pesoba, samt Fabrikken i Kayes til Rensning af Kapok.

De Indfødtes Industri.

Den betydeligste Industri blandt de Indfødte er Bomuldsindustrien, som det lykkes at opretholde, trods Konkurrencen med den indførte Bomuld. Bomulden, der spindes af Kvinderne, sendes til Væveren, der væver Baand deraf paa 4—20 cm. Bredde, og disse syes da sammen til Negerskorter eller Tæpper. I Macina benytter de Indfødte Uld til Forarbejdning af de saakaldte »Casas«-Tæpper.

Det mest udbredte Haandværk er Smedehaandværket. Smedene laver ikke alene Vaaben og forskellige Instrumenter, men de flinkeste af dem, der ikke nøjes med at arbejde i Jern og Kobber, er tillige dygtige Guldsmede, der forarbejder Smykker af Guld og Sølv i Filigran, et meget fint Arbejde.

Kæder og Huder benyttes af Skomagerne, ikke alene til at lave Fodtøj af, men ogsaa til forskellige andre Genstande, navnlig til Sadelmagerarbejde, der ofte er meget originalt forarbejdet. Snedkerne laver Træværktøj, og næsten alle de Indfødte anvender Bladene fra Ronier-Træet og andre Tekstilplanter til Forarbejdning af Sække, Kurve, Maatter, Vifter, Hatte osv. Pottemageriet er ligeledes meget udbredt i Sudan.

Endelig finder en Mængde Indfødte Beskæftigelse ved Fiskeri og Transport pr. Kanoer.

Turist- og Jagtlivet.

Turist- og Jagtlivet drives paa samme Maade i Fransk Sudan som i de andre Kolonier, vi tidligere har omtalt. Rejserne foretages paa samme Maade, og man træffer her de samme Arter vilde Dyr. Under Rejserne, ikke alene i Sudan, men

overalt i Vest-Afrika, kan de Rejsende ofte komme til at overvære Ildebrande i Storkrattet, der som Regel er paasat af de Indfødte selv, for paa denne Maade at blive befriet for alt det høje, tørre Græs, under hvilket der ved den første Regn skyder nyt, fint Græs frem til Foder for Kvæget. Disse Ildebrande strækker sig undertiden over et meget stort Areal, og man kan høre Ildens Knitren paa lang Afstand. Man ser da hele Hjorder af Antiloper, Flokke af Aber, Hyæner, Schakaler eller andre Dyr, samt talrige Fugle og forskellige Krybdyr flygte bort fra den brændende Skov. Disse Ildebrande rummer imidlertid en Fare for Træerne, som forkulles, og det er meget beklageligt, at der paa denne Maade ødelægges en Mængde nyttige Træsarter. For Karité-Træets Vedkommende er der dog mindre Grund til Frygt end for andre Træsarters Vedkommende, idet de Indfødte, der dyrker dette Træ mellem Skovens andre Træer, aldrig vilde paasætte Ilden saadanne Steder.

Fransk Sudans Naturrigdomme er endnu langt fra tilstrækkelig udnyttede, og visse Planter, som f. Eks. Bomuldsplanten, vilde kunne dyrkes i betydelig større Maalestok. Men Arbejdet, der gøres for at indføre kunstig Vanding og forbedre Samfærdselsmidlerne vil, naar det om nogen Tid er fuldført, medføre, at denne Koloni naar den Udvikling, som den har alle Betingelser for at naa.

Øvre-Volta.

Kolonien Øvre-Volta grænser mod Nord og mod Vest til fransk Sudan, mod Syd til Elfenbenskysten, den engelske Koloni Guldskysten, Togo og Dahomey, mod Øst begrænses Landet af Niger-Territoriet.

Fysisk Geografi.

Øvre-Voltas Bjærgland dannes af en udstrakt Højslette, der skraaner i Retning fra Nord til Syd og fremviser terrasseformede Afsatser, der ligger næsten parallelt med Niger. Den øverste af disse Afsatser danner Vandskellet mellem Nigerdalen paa den ene Side og Comoé's, Voltas og Otis Kystdale paa den anden Side. De højeste Punkter findes i Distriktet Bobo-Sikasso. I det Indre af den umaadelige Naturcirkus, der dannes af den første Afsats, sænker Sletten sig fra Nord-Øst til Syd-Vest gennem flere, næppe mærkbare Bølger i Ter-

rainet, fra Vest til Øst, særlig i Distriktet Bobo, gennem mere fremtrædende Afsatser. I denne Slette, hvor der kun findes ganske faa Kløfter, forekommer sporadiske Høje, Bjærgtoppe og lave, klippeagtige Stensamlinger, der er fuldstændig atklædte af Regnvandet og tilsyneladende ikke følger nogen bestemt Retningslinie. Den almindelige Højde er mellem 200 og 500 Meter i Yatenga og varierer fra 500 til 1000 Meter i Kredsene Bobo og Lobi.

Kolonien grænser mod Vest og Syd-Vest op til Mellem-Nigers vestlige Flodarm og Øvre-Comoé. Den omfatter Voltas øvre Del, der er dannet af den hvide, den røde, den sorte Volta og af Oti, samt en ret betydelig Del af Mellem-Nigers østlige Arm. Disse Vandløb er alle Regnfloder, undtagen Niger, der faar deres Vand fra Regnen i Vintertiden og omdannes, ved Lavvande, til hele Rækker større eller mindre Vandhuller, der er mere eller mindre dybe og uden Afløb.

Klima.

Med Undtagelse af den nordlige Del af Kolonien, der grænser op til Sahara, hører Øvre-Volta i klimatologisk Henseende til Sudan-Zonen. Aåret kan deles i 3 Hoved-Aarstider af kortere eller længere Varighed, alt eftersom man kommer mod Syd eller Nord, nemlig en kølig og tør Tid fra November til midt i Februar, en varm og tør Tid fra midt i Februar til Maj og Vintertiden fra Juni til Oktober. Med Regnen følger som Regel Tornados, og Vindretningen er da øst-vestlig. Fra Februar til April blæser Harmattan. Temperaturforskydningerne er mere ubehagelige mod Nord end mod Syd. Minimum-Temperaturen er 10 Gr. og Maksimum-Temperaturen er 45 Gr., den aarlige Gennemsnits-Minimum-Temperatur er 18 Gr. og Maksimum-Temperaturen 35 Gr. Klimaet i Øvre-Volta er som Helhed gunstigt for Europæere, der, naar de underkaster sig de i Troperne nødvendige, hygiejniske Forholdsregler, kan opholde sig der i længere Tid.

Befolkningen, dens Religion, Sæder og Skikke.

Befolkningen i Øvre-Volta er opstaaet ved Blanding af talrige Racer. Man kan ligesom i Sudan inddele dem i Urfolkene og de indvandrede Racer.

Urfolkene, der findes næsten overalt i Kolonien, er Fetischdyrkere, og de beskæftiger sig for en stor Del med Agerbrug. Hovedgrupperne er Mossi-, Gourounsi- og Bobosgrupperne. Mossi-Folkene er af Middelhøjde, og Typen er finere end

Negrenes i al Almindelighed. — Dersom de ikke var forfaldne til Alkohol, vilde de være meget arbejdsomme; man regner med, at der af denne Gruppe findes ca. 1,700,000, hvoraf 3,000 er omvendt til Katolicismen. Gourounsi-Folkene har stadig beholdt deres Urpræg, de lever i Lovløshed, uden Kendskab til nogen Art af Myndigheder, men grundet paa deres ærlige Karakter og deres Forudseenhed staar de over de førnævnte Grupper. Man regner med, at der af disse Folk findes ca. 400,000. Bobos-Folkene har betydelige Evner for Agerbrug og heraf findes ca. 376,000. Andre mindre Grupper som Samos, Sja, Baribas, Bellahas etc. udgør et Antal af ialt 70,000.

De indvandrede Racer er Muselmænd, de bestaar af Købmænd og Hyrder, og de bebor Distrikterne Say og Dori. De største Grupper er Peuhler, Soninkés, Sourhais og Dioulas. Peuhlerne er saa godt som fast bosiddende i Øvre-Volta og vandrer kun i den tørre Tid med deres Hjorder til de endnu frodige Græsgange mod Syd, de driver kun Agerbrug for at kunne dække deres eget Behov. Soninkés, der hovedsagelig bebor Distriktet Dédougou, har udstaaende Øjne og fremstaaende Kindben; de udgør et Antal af ca. 115,000. Sourhais har i fysisk Henseende nogen Lighed med Peuhlerne, men det er kraftigere Folk, man træffer dem ogsaa i Sudan; i Øvre-Volta findes de i et Antal af ca. 50,000. Dioulas-Folkene, hvoraf der findes ca. 40,000, er indvandret fra Elfenbenskysten med Erobrerne »Ouattaras«, der slog sig ned i Bobo-Dioulasso. Af andre Grupper findes der Haoussas med ca. 15,000 Individuer, og endelig er der ca. 5,000 Touareger. —

Alle disse Racer er Polygamer, med Undtagelse af de katolske Mossifolk og Touaregerne, og Kvindernes Antal begrænses kun af Mandens Formue. Den muselmanske Kvindes Stilling, saavel i Samfundet som i Familien, er højere end Kvindens Stilling blandt de fetischdyrkende Negerstammer. Ligesom i Sudan er Familielivet her overalt solidt underbygget, paa lignende Maade som Tilfældet var i de gamle Romerfamilier.

Politisk og administrativ Organisation.

Kolonien Øvre-Volta er den blandt alle Fransk Vestafrikas Kolonier, der er af nyeste Dato. Den blev oprettet ved Dekret af 1. Marts 1919 og er dannet af et vist Antal Kredse, udskilt fra Øvre-Senegal-Niger, der nu kaldes Fransk Sudan.

Hovedstaden i Øvre-Volta er Ouagadougou, hvor Lieutenaat-Gouvernøren residerer. Kolonien er inddelt i 9 Kredse, der hver ledes af en Koloni-Administrator.

Øvre-Volta er 300,000 Kv. km stort og har 3,000,000 Indbyggere.

Færdselsveje.

Øvre-Volta har endnu ingen Jernbanelinie, men dens geografiske Beliggenhed vil nødvendigvis medføre, at den engang bliver Knudepunktet for alle de Jernbanelinier, saavel fra fremmede som fra franske Kolonier, der gaar fra Kysten ind i Landet, hvor Niger løber i sin store Bue. Der er planlagt en Jernbanelinie fra Banfora til Rakey, der vil komme til at forbinde den østlige Del af Elfenbenskysten med Øvre-Volta.

Niger er, efter at have passeret Ausongo, kun sejlbar for Læglere paa 5 Tons, og endda kun de 6 Maaneder af Aaret. Denne Sejlads vil iøvrigt først faa nogen Betydning, naar den gennem Dahomey-Banen forlænges mod Syd. Den sorte Volta kan Størstedelen af Aaret besejles af lette Kanoer, mens dens Bredder er desværre hjemløst af Tsetsefluen.

Vejene er for Tiden de eneste Færdselsaarer, der findes i Kolonien. Man deler disse i de interkoloniale Veje, der forbinder Ouagadougou med Nabokolonierne, i de koloniale Veje, der forbinder Kredshovedstederne indbyrdes, og endelig i Distriktsvejene, der forbinder de forskellige Pladser indenfor vedkommende Kreds. Der findes desuden Biveje, men fraset disse er den samlede Vej længde ca. 3000 km og kan, i det mindste i den tørre Tid, d. v. s. fra Oktober til Maj, befærdes af lette Automobile. I Karavanseraierne, der ligger med gennemsnitlig 25 km Afstand og er bygget i Nærheden af Landsbyerne, kan de Rejsende søge Ly og forsyne sig med Vand og de allernødvendigste Levnedsmidler. Naar Vejene er ufarbare for Automobile, transporteres Varerne enten pr. Bærer eller pr. Lastdyr, som Æsler, Okser eller Kameler.

Indtægtskilder: Kvægavl.

Kvægavlen er en af Øvre-Voltas vigtigste Indtægtskilder. Hestene, der alle er af samme Type, har megen Lighed med den mongolske Hesterace; i de nordlige Distrikter bliver de 1.45—1.55 Meter høje, medens de i de sydlige Distrikter kun naar en Højde af 1.35 Meter, ja, endog kun 1.28 Meter. Gennemsnitsprisen er 300 Frs., men de smukkeste

Dyr kan dog opnaa en Pris af 1000 Frs. Æslerne, der stammer fra Nord-Afrika, er smaa, men kraftige, de kan med Lethed bære 60 kg, og deres Pris varierer fra 80—130 Frs.

Af Hornkvæg er der 2 forskellige Racer: Pukkeloksen, der findes mod Nord; denne maaler 1,35—1,45 over Skulderen og har en Pukkel, der kan blive 10—15 cm høj; og Oksen uden Pukkel fra Fouta-Djallon, som man træffer mod Syd; denne bliver ikke over 1,10 Meter høj; de har en Værdi af 100—160 Frs. pr. Stk.

Af Faarene findes der ligeledes 2 Racer: Peuhler-Faaret med flad, lige Pande, forsynet med Horn, og Touareg-Faaret fra Dori med hvælvet Pande og uden Horn. Ingen af disse Faar er uldklædte, og de koster 8—25 Frs. »Hytte-Faarene« kan dog opnaa en Pris af indtil 50—75 Frs. Gederne stammer fra Asien, med Undtagelse af Geden »Bella« i de nordlige Distrikter, der er af europæisk Oprindelse. De koster gennemsnitlig 7 Frs. Stykket. Enkelte Svin opdrættes af Europæerne. I den sydlige Del af Kolonien fedes Hundene og opdrættes til Slagning; Mossi- og Gorounsi-Folkene spiser meget Hundekød.

Blandt Fjerkræ er der stor Rigdom paa Høns, men disse er smaa, og kun Mossi-Folkene mod Syd driver rationel Fjerkræavl og opdrætter Kapuner. Ænder og Duer er sjældne, hvorimod der findes en Del Perlehøns.

Kvægopdrætningsspørgsmaalet er af største Interesse for Øvre-Voltas Fremtid. Det er et ret indviklet Spørgsmaal, og til dets Løsning maa søges Bistand hos saavel Myndigheder som Teknikere. Oprettelse af en europæisk Dyrlægestab, Forøgelse af de indfødte Vakcinatorers Antal, et indgaaende Studium af de tropiske Kvægsygdomme, Oprettelse af Laboratorier, en systematisk Ordning af Hjordernes Vandring fra Slettelandet til Bjærgene, Bygning af Dæmninger til Forbedring af Græsgangene og til Vanding af Kvæghjorderne er altsammen vigtige Spørgsmaal som Myndighederne beskæftiger sig med, og disse Planers Gennemførelse vil medføre, at Koloniens Kvægbestand i Løbet af kort Tid vil kunne tidobles, og Kolonien saaledes blive et afrikansk Argentina.

Planteavl.

Næsten alle Landbrugsprodukterne forbruges paa Stedet. Det vigtigste Næringsmiddel er Hirse, derefter kommer Majs og Ris. Der dyrkes ogsaa

Løg og Yamsrødder, Potates — en Art Kartofler —, Maniok og »Fabirama« i Kolonien. Jordnødder dyrkes kun paa meget begrænsede Arealer. Blandt Industriplanterne maa først og fremmest nævnes Bomuldsplanten, der finder større og større Udbredelse. Af andre Produkter dyrkes endvidere Ricinus, Sesam, Sisal, Hør, Hamp, Indigo og Tobak. Saavel Forsøgene i 1920 med »Melia-Tobak« som med Indførslen af Korn og Kartofler har givet meget tilfredsstillende Resultater.

Blandt Skovprodukterne maa nævnes Kautschouck, Gummi, Kapok og Karité-Smør; desværre er det, grundet paa de daarlige Transportforhold ikke muligt at udnytte alle disse Produkter, som findes i Overflod i Kolonien.

Mineralier.

Den største Rigdom findes i Lobis Guldminer, der endnu helt og holdent er i de Indfødtes Besiddelse og udnyttes af disse. Man kan regne med, at der aarligt paa meget primitiv Maade udvindes 50 kg Guld. Der findes store Mængder Jernerts i Kolonien; dette anvendes af de indfødte Smede, der udvinder det efter den kataloniske Methode. Der findes ogsaa nogle Kalkbrud i Bjærgmassivet »Yatenga«, og enkelte Steder findes Ler, ja, endog Kaolin. I Say-Distriktet findes en Del Jaspis, og Haoussas-Smedene paa venstre Flodbred laver Smykker deraf til de indfødte Kvinder.

Handel.

Næsten hele Øvre-Voltas Udenrigshandel sker paa Kolonierne mod Syd, og særlig paa den engelske Koloni Guldkysten. Kvæget fra Landet indenfor Nigers Bue forsyner det engelske Marked, medens Kola-Nødder, Manufaktur- og andre Varer indføres fra den engelske Koloni, men dette Forhold vil ændres, saasnart Jernbanerne fra Elfenbenskysten og fra Togo forlænges til det indre af Kolonien. Enkelte Varer, som Sukker, Kaffe, Vin, Konserves, Beklædningsgenstande, Værktøj, Redskaber og Medikamenter, der er nødvendig for den europæiske Befolkning, indføres fra Fransk Sudan, fra Elfenbenskysten og fra Togo.

Den gennemsnitlige Handelsomsætning har siden 1919 været Frs. 9.500.000,—, der fordeler sig paa følgende Maade:

Import.....	4.150.000,—
Eksport.....	5.350.000,—
	<hr/>
	9.500 000,—

Det er interessant at lægge Mærke til, at denne Omsætning, naar undtages de Varer, der importeres fra Europa, er fuldt ud interkolonial og naar altsaa ikke længere end til Kysten.

Der finder saaledes en meget livlig Handel Sted indenfor selve Øvre-Volta; den omfatter Levnedsmidler, Tobak, Bomuldstøj, der er forarbejdet i Kolonien, Pottemager- og Kurvemagerarbejder, Kvæg etc. Man kan ansætte den udelukkende indenrigske Handelsomsætning til ca. 6.500.000 Fres.

Industri. — Den europæiske Industri.

Her maa nævnes en lille Fabrik til Fabrikation af Uldtæpper efter algiersk Mønster, der er knyttet til Ouagadougous katolske Mission. Til 1922 var der i Koloniens Hovedstad planlagt Oprettelsen af et Elektricitetsværk, et Isværk, et mekanisk Savskæreri og en Oliemølle. Det lokale Budget fremskaffer de nødvendige Midler til disse Etablissementer, der dels skal forsyne Ouagadougou med elektrisk Lys, dels skaffe Is til Hospitalet og den europæiske Befolkning og dels save det Træ, der skal bruges til de offentlige Arbejder.

De indfødtes Industri.

De indfødtes Industri adskiller sig ikke særligt

fra Nabokoloniernes; den bestaar i Vævning af Bomuldstøj, Farvning, Skomager, Kurvemager- og Pottemagerarbejder etc. De Indfødtes Arbejder røber ofte megen Smag og stor Dygtighed, men deres Produktion er utilstrækkelig og altfor uens til, at der kan blive Tale om nogen Export til Europa.

Turist- og Jagtlivet.

Grundet paa Koloniens fjerne Beliggenhed fra Havet, de store Rejseomkostninger og Manglen paa hurtige Befordringsmidler er Øvre-Volta endnu ikke særlig tillokkende, hverken for Turister eller for Jægere, idet disse — og med fuld Ret — foretrækker Kolonierne langs Kysten, hvor Samfærdselsmidlerne er bedre, og som er lige saa rige paa Vildt.

Dette vil imidlertid blive helt anderledes, naar Kolonien først bliver omkredset af de Jernbaner, der er under Bygning i Fransk Vest-Afrika, idet Øvre-Volta derved vil faa en meget gunstig Beliggenhed. Øvre-Volta vil da, gennem Udvidelse af Agerdyrkingen, en forøget og forbedret Kvægbestand og dets sunde Klima, blive en af de mest blomstrende Kolonier.

(Fortsættes.)

Shackletons Minde.

I London er der dannet en Komité for at indsamle Penge til et »Shackleton Fond«, hvis Formaal skulde være at understøtte Shackletons Familie, som han efterlod i smaa Kaar, og at rejse et Mindesmærke for ham i London.

Den berømte Sydpolsforsker, der bl. a. havde modtaget det kgl. danske geografiske Selskabs Guldmedaille, har ved sine Expeditioner — dog navnlig Expeditionen 1907—09, hvor han fandt den magnetiske Sydpol og næsten naede den geografiske Pol — indskrevet sit Navn blandt de største paa Polarforskningens Omraade; han har fortjent, at der gøres noget for hans Minde.

Skulde nogen ønske at sende et Bidrag, modtages saadanne af Geografisk Selskabs Sekretariat, Østergade 1.